

UP FBiH prezentiralo Publikaciju -Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta - Šta poslodavci očekuju od vlasti

UP FBiH prezentiralo Publikaciju -Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta - Šta poslodavci očekuju od vlasti

Dana 01.10.2014. godine u zgradi Energoinvesta održana je promocija Publikacije „Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta-šta poslodavci očekuju od vlasti“.

Publikaciju je u potpunosti pripremio Udruženje poslodavaca FBiH dok je Britanska ambasada u BiH finansijski podržala izradu ovog dokumenta.

Ovaj Programski dokument Udruženja poslodavaca u FBiH, predstavlja analizu mogućih pravaca za izlazak iz ekonomsko socijalne krize, koja je sačinjena na osnovu mišljenja poslodavaca, prikupljenih putem javnih rasprava i konsultacija sa članstvom UPFBiH.

Prisutnima se obratiti Safudin Čengić, Predsjednik UPFBiH koji će detaljno upoznati javnost sa ciljevima ovog projekta te šta UPFBiH očekuje od projekta. Nakon govora Čengića prisutnima se obratio i N.J.E. Edward Ferguson-ambasador Velike Britanije u BiH, te Enes Čengić, direktor Energoinvesta i član UO Asocijacije poslodavaca BiH.

Publikaciju „Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta-šta poslodavci očekuju od vlasti?“ prisutnima je prezentirao Mladen Pandurević, direktor Udruženja poslodavaca u FBiH.

Direktor Udruženja poslodavaca u FBiH Mladen Pandurević istaknuo je da je javnosti jasno u kakvoj se situaciji nalazi BiH i da se stvari moraju početi mijenjati.

- Ovo je vrijeme veoma dobro jer je to period pred formiranje nove vlasti u bilo kojem obliku. Poslodavcima nije važno ko je na vlasti, jer moraju da budu partneri sa svakom vlašću - kazao je Pandurević.

Mladen Pandurević, direktor UP FBiH

- S predstavnicima međunarodne zajednice dogovorili smo se da ćemo imati jaču logističku podršku, pa čak i podršku u smislu vršenja određene vrste pritiska na vlasti da se ove mjere primijene - kaže Pandurević, dodajući da su mjere sačinjene na osnovu prijedloga stotina članica Udruženja poslodavaca.

publikaciji su sadržane mjere za rasterećenje privrede, za poboljšanje likvidnosti, za unapređenje poslovnog ambijenta, zatim mjere za smanjenje javne potrošnje i sistemske reformske mjere, kao i ciljevi koji se moraju ostvariti realizacijom predloženih mjera.

- S predstavnicima međunarodne zajednice dogovorili smo se da ćemo imati jaču logističku podršku, pa čak i podršku u smislu vršenja određene vrste pritiska na vlasti da se ove mjere primijene - kaže Pandurević, dodajući da su mjere sačinjene na osnovu prijedloga stotina članica Udruženja poslodavaca.

Među mjerama za rasterećenje privrede nalaze se: ukidanje doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje od četiri posto na plaću, ukidanje doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti na teret poslodavca od 0,5 posto, smanjenje doprinosa iz plaće, ukidanje vodne naknade, izmjene Zakona o porezu na dobit, kao i identifikacija parafiskalnih nameta na svim nivoima i njihovo smanjenje.

Na osnovu ovoga, Pandurević smatra da bi se moglo uštedjeti više od pola milijarde KM, što bi se trebalo investirati u nove poslove.

Predsjednik Upravnog odbora Udruženja poslodavaca FBiH Safudin Čengić istaknuo je da su kolektivni ugovori jedan od najvećih problema u BiH koji će opteretiti ne samo privredu i poslodavce nego i kompletno društvo.

Safudin Čengić, predsjednik UP FBiH

- Kolektivni ugovori su takvi da su nepodnošljivi za poslodavce, posebno za državne institucije. Oni će dovesti do toga da država bankrotira, jer u ovom momentu više od pola milijarde KM je presuda u korist radnika, a to neko mora vratiti - kazao je Čengić.

Zato je, ističe, jedna od mjera da se hitno van snage stave kolektivni ugovori i da se pregovara sa sindikatima o ovim kolektivnim ugovorima, a „koji su mjerilo stanja u kojem se nalazi država“.

Direktor Energoinvesta i član UO Asocijacije poslodavaca BiH Enes Čengić naglasio je da Eneregoinvest ima dobru podršku u lokalnim sistemima banaka, ali da mu u ovom momentu nedostaje to što „nema mogućnost da potraživanja koja Energoinvest ima u svijetu na adekvatan način realizira kada se pojave krizne situacije poput rata u Libiji ili

Enes Čengić, v.d. direktor Energoinvesta d.d. Sarajevo

Direktor Energoinvesta i član UO Asocijacije poslodavaca BiH Enes Čengić naglasio je da Eneregoinvest ima dobru podršku u lokalnim sistemima banaka, ali da mu u ovom momentu nedostaje to što „nema mogućnost da potraživanja koja Energoinvest ima u svijetu na adekvatan način realizira kada se pojave krizne situacije poput rata u Libiji ili Iraku“.

- Trenutno, u Iraku imamo gotovo više od 12 miliona dolara blokiranih, to jeste ne možemo da ih naplatimo - kaže Čengić. Publikacija “Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta - šta poslodavci očekuju od vlasti?” je realizirana uz finansijsku podršku vlade Velike Britanije
- Stvarni posao je uradilo Udruženje poslodavaca FBiH, za koje smatram da su najbolje udruženje koje može uraditi jednu ovakvu publikaciju i napraviti preporuke - rekao je ambasador Velike Britanije u BiH Edward Ferguson.

Izrazio je nadu da će se bez obzira na sastav vlade poslije općih izbora u BiH uzeti u obzir savjeti i preporuke iz publikacije. Kao prioritete mjere Ferguson je izdvojio smanjenje troškova radne snage i ubrzanje procesa registracije firmi, što bi učinilo po njegovom mišljenju da BiH bude privlačnija za strane investicije.

Mjere za unapređenje poslovnog ambijenta nalažu da se treba jačati kreditni potencijal Razvojne banke, intenzivirati aktivnosti na regulatornoj reformi (bivša tzv. giljotina propisa), suzbiti siva ekonomija i izmijeniti sistemski zakoni.

Mjere za poboljšanje likvidnosti, između ostalog, su: plaćanje PDV-a po naplati, ukidanje prava na odbitni PDV za fakturu koja nije plaćena, uvođenje multilateralne kompenzacije i hitno donošenje zakona o izmirenju obaveza, kojim se utvrđuje rok plaćanja budžetskih korisnika u roku od 60 dana.

Smanjenja unutrašnjeg i vanjskog duga, transfera za socijalna davanja, ostalih troškova i javne potrošnje, mjere su koje vlasti trebaju provoditi radi smanjenja javne potrošnje.

- Stvarni posao je uradilo Udruženje poslodavaca FBiH, za koje smatram da su najbolje udruženje koje može uraditi jednu ovakvu publikaciju i napraviti preporuke - rekao je ambasador Velike Britanije u BiH Edward Ferguson.

N.J.E. Edward Ferguson, ambasador UK u BiH

Ministar energije rudarstva i industrije Federacije BiH Erdal Trhulj, obraćajući se poslodavcima prilikom predstavljanja publikacije, kazao je kako su za poboljšanje poslovnog ambijenta važne tri stvari: smanjenje sive ekonomije, što je preduvjet za bolji ambijent, borba protiv korupcije (ako to riješimo, riješili smo 70 posto problema, smatra Trhulj), te depolitizacija privrede.

Eldar Trhulj, Federalni ministar energije, rudarstva i industrije

Prva mjera za poboljšanje poslovnog ambijenta navedena u publikaciji UPFBiH je smanjenje sive ekonomije, koja u BiH ima učešće između 30 i 50 posto GDP-a. Potrebno je, za početak, izraditi program suzbijanja sive ekonomije, zatim program za naplatu neplaćenih poreza i doprinosa, unaprijediti zakonsku regulativu i pojačati kontrolne funkcije. Ukoliko se siva ekonomija smanji barem za 10 indeksnih poena, punjenje budžetskih i vanbudžetskih fondova povećat će se za 200-350 miliona KM godišnje.

Druga mjera je izmjena sistemskih zakona, a riječ je o devet zakona koje treba izmijeniti. Dio tih zakona je usvojen samo da se ispune uslovi MMF-a i Svjetske banke za kredite, iako su puni nedostataka i prepreka su stvaranju povoljnije poslovne klime. Također, odredbe pojedinih zakona unose pravnu nesigurnost i indirektno podstiču korupciju. U većini slučajeva, ti zakoni uopće ne zadovoljavaju potrebe tržišta i ni na koji način ne doprinose izgradnji adekvatnog poslovnog ambijenta.

Poslodavci traže intenziviranje aktivnosti na regulatornoj reformi (bivša tzv. Giljotina propisa), jer postoji niz propisa koji bitno usložnjavaju i usporavaju otpočinjanje novog biznisa, a riječ je o ogromnom broju procedura i dozvola koje potrebno pribaviti. Oni predlažu slijedeće: identifikovanje propisa koji usložnjavaju i poskupljuju procedure, usposava elektronskih baza podataka te njihovo uvezivanje sa organima i institucijama, funkcionisanje elektronskog potpisa u punom obimu, te izmjena zakonske regulative.

Promocija publikacije "Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta" Šta poslodavci očekuju od vlasti

Na XXII proširenoj sjednici UP FBiH usvojen Programski dokument "Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta, šta poslodavci očekuju od vlasti"

Mladen Pandurević, direktor P FBiH, Safudin Čengić, predsjednik UP FBiH, Midhat Terzić, direktor Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo i Stipe Prlić, generalni direktor HT Eronet Mostar

Dana 23.09. 2014. godine (utorak) , sa početkom u 14:30 sati u Hotelu Crystal –Hoteli Ilidža u Sarajevu održana XXII proširena sjednica Upravnog odbora Udruženja poslodavaca u FBiH. Sjednici su pored predstavnika poslodavaca prisustvovali i Nj. E.Edward Ferguson – Ambasador UK u Bosni i Hercegovini sa svojim saradnicima.

Na sjednici se pored ostalih uobičajenih tačaka dnevnog reda raspravljalo o Programskom materijalu: „Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta- Šta poslodavci očekuju od vlasti?“ Ovaj dokument predstavlja analizu mogućih pravaca za izlazak iz socijalno ekonomske krize, koja je sačinjena na osnovu mišljenja poslodavaca prikupljenih putem javnih rasprava i konsultacija sa članstvom. Članovu Upravnog odbora su jednoglasno usvojili prijedlog Programskog materijala i donijeli Odluku da ovaj materijal bude Programski dokument Udruženja poslodavaca u FBiH na kojem će Udruženje poslodavaca raditi u naredne 4. godine.

Udruženje poslodavaca smatra da je ovo veoma kvalitetatan materijal i da treba učiniti napore da Dokument. „ Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta-Šta poslodavci očekuju od vlasti“ bude sastavni dio Programa Vlada. Obzirom da su izbori u oktobru poslodavci smatraju da je ovo idealna prilika za prezentaciju ovakvog jednog dokumenta. U tom smislu UPFBiH u periodu do uspostavljanja novih vlada raditi na promociji Dokumenta i učiniti sve napore da ovaj Programski dokument bude sastavni dio Programa rada novih Vlada na svim nivoima, zaključio je UO UPFBiH.

Pored podrške od strane prisutnih poslodavaca Programski dokument je dobio i podršku od strane Britanskog ambasadora koji je istakao da će u skladu sa svojim mogućnostima i ovlaštenjima u kontaktima sa predstavnicima Vlasti i međunarodne zajednice vršiti promociju Dokumenta „ Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta-Šta poslodavci očekuju od vlasti“.

Obzirom da se radi o veoma ozbiljnom Dokumentu Upravni odbor je zaključio da 29.09.2014. godine upet do 12 održi Konferenciju za štampu na kojoj će se javnosti detaljno prezentirati Programski dokument Udruženja poslodavaca u FBiH pod nazivom: „Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta-Šta poslodavci očekuju od vlasti“.

Nakon Konferencije dokument će biti distribuiran predstavnicima Vlada na svim nivoima, političkim strankama, medijima, privrednim komorama, akademskoj zajednici i mnogim drugim. Također imajući u vidu novu inicijativu EU „Compact for Growth“ Udruženje poslodavaca u FBiH će navedeni dokument dostaviti predstavnicima svih međunarodnih institucija u BiH te visokim zvaničnicima u EU.

Pored razmatranja navedenog dokumenta pod tačkom „izbori i imenovanja“ UO je razmatrao i Odluke o imenovanju novog člana UO, te imenovanjima članova UPFBiH u druge organe i tijela.

Zbog iznenadne smrti dosadašnjeg člana UO Josipa Vukadina, UO je jednoglasno usvojio odluku o imenovanju Josipa Milasa za novog člana UO. Prilikom izbora novog člana UO je vodio računa da novi član bude iz oblasti IT sektora budući da je i dosadašnji član bio iz tog sektora.

UO je jednoglasno imenovao Azemu Mulasmajić za člana Nadzornog odbora „Projekta hitnog oporavka od poplava u BiH za područje FBiH“.

UO je također verificirao Odluku o imenovanju tri člana Upravnog odbora Federalnog fonda za pomoć nastradalim područjima od prirodne nesreće na teritoriji FBiH. Za članove UO imenovani su Safudin Čenigić, Petar Ćoruka i Zehra Obralijsa. Prilikom izbora članova UO vodilo se računa da se ispune zahtjevi Vlade da predstavnici ispred UPFBiH trebaju biti predstavnici kompanija iz reda donatora.

Također UO je jednoglasno imenovao novog člana ESV-a za teritoriju FBiH zbog odlaska u penziju dosadašnjeg člana ESV-a. Budući da je dosadašnji član ESV-a Seid Kapetanović bio predstavnik ArcelorMittal Zenica iz oblasti metalne industriji vodilo se računa da i novi član ESV-a bude iz te oblasti. Sasvim je realno da novi član bude nasljednik Seida Kapetanovića u ArcelorMittalu. U tom smislu imenovana je gđa. Mirsa Tuće, menadžer za odnose sa Vladinim institucijama.

UO je jednoglasno imenovao Mersihu Jusić, sekretara UPFBiH za člana Radne grupe za izradu Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji BiH.

XXII proširena sjednica U.O. Održana je u kompaniji hoteli Ilidža Sarajevo

Održana dvodnevna Radionica o Opštoj šemi preferencijala i pristupanja BiH Revidiranoj Kyoto konvenciji

Učesnici Radionice

U Sarajevu je 01. i 02. septembra 2014. godine u Sarajevu održana je Radionica o Opštoj šemi preferencijala i pristupanja BiH Revidiranoj Kyoto Konvenciji.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine u saradnji sa ITC-om International TradeCentre - zajednička agencija Svjetske trgovinske organizacije i Ujedinjenih naroda) je organizovalo dvodnevnu radionicu na temu pristupanja Bosne i Hercegovine Revidiranoj Kyoto konvenciji i na temu Opšteg sistema povlastica (eng. Generalized System of Preferences - GSP).

GSP je najpoznatiji oblik jednostranih preferencijalnih aranžmana kojim razvijene zemlje svijeta odobravaju povlastice zemljama u razvoju, i to najviše za industrijske proizvode a manje za poljoprivredne.

Revidirana Kyoto konvencija promoviše olakšavanje trgovine i efikasne kontrole pomoću svojih pravnih odredbi koje detaljno opisuju

primjenu jednostavnih ali efikasnih postupaka. Revidirana Konvencija također sadrži nova i obavezna pravila za njegovu primjenu što sve ugovorne strane moraju prihvatiti bez rezerve.

Radionici su pored predstavnika Udruženja poslodavaca prisustvovali i predstavnici carinskih uprava te predstavnici resornih Ministarstava u BiH.

U prvom djelu radionice Paolo Vergano, ITC međunarodni konsultant je prisutnima predstavio EU Opštu šemu preferencijala koja omogućava izvoznima iz zemalja u razvoju da plate manje ili da nema carina na izvoz u EU što im daje pristup na EU tržište i doprinosi njihovom ekonomskom rastu.

Prezentacija gosp. Vergana je obuhvatila objašnjenje o triglavne variante (aranžmana) ove šeme. Bosna i Hercegovina trenutno ne može koristiti EU GSP šemu.

Međutim, Bosna i Hercegovina može koristiti nekoliko GSP šema koje nude zemlje donatori. S tim u vezi u drugom dijelu seminara je dat uvid u šeme koje može koristiti BiH uključujući one od Kanade, Japana, Novog Zelanda, Norveške, Švicarske i SAda.

Drugi dan Radionice bio je posvećen Kyoto Konvenciji o pojednostavljenju i harmonizaciji carinskih procedura te pristupanje Bosne i Hercegovine Revidiranoj Kyoto Konvenciji. Kyoto konvencija je nasljednik Međunarodne konvencije o pojednostavljenju i harmonizaciji carinskih procedura.

Revidirana konvencija je stupila na snagu 2006. godine. ITC konsultant gosp. Vergano je prisutne u prvom djelu upoznao sa istorijskom pozadinom revidirane Kyoto konvencije. Prisutni su također

upoznati sa prednostima i manjkavostima ratificiranja Revidirane Konvencije. Također, u diskusiji su se pokušali utvrditi modaliteti pristupanja Konvenciji.

Predstavnici Ministarstva trgovine i vanjskih odnosa su istakli da Bosna i Hercegovina nije ratificirala Revidiranu Kyoto Konvenciju obzirom da nisu stvorene pretpostavke za ispunjavanje obaveza iz Kyoto Konvencije.

Predstavnici poslodavaca su istakli da Vijeće ministara treba učiniti sve napore u cilju otklanjanja prepreka i što prije pristupanju Revidiranoj Kyoto Konvenciji jer u interesu svih treba da bude povoljnije poslovanje i jednostavnije procedure u BiH.

Radionica je održana u hotelu "Europa" Sarajevo

Čengić: Što hitnije krenuti sa raspodjelom novca za građane iz ugroženih općina

Članovi Upravnog odbora Fonda za pomoć poplavljenim područjima Federacije BiH Petar Ćorluka i Safudin Čengić traže od Vlade FBiH da Fond već u narednih nekoliko dana počne sa raspodjelom oko 4,4 miliona KM, prikupljenih na računu Vlade FBiH, a koje su namijenjene za obnovu poplavljenih područja u FBiH, javlja bh. novinska agencija Patria.

Članovi Upravnog odbora Fonda su na današnjoj sjednici UO Fonda zatražili od Vlade FBiH da upotrijebi sav autoritet kako bi se procedura oko formiranja Fonda, imenovanje direktora i ostala potrebna procedura neophodna za stavljanje u funkciju Fonda za pomoć poplavljenim područjima, uradila za pet dana odnosno kako bi novac sa računa Vlade FBiH namijenjen poplavljenim područjima već u narednih nekoliko dana bio operativan.

Ćorluka je kazao kako je Vlada do sada bila spora i kako treba brže reagirati kako bi se riješili problemi građana iz poplavljenih područja.

"Svi se više moramo uključiti kako bi se ovim ljudima pomoglo jer dolazi zima", kazao je Ćorluka, prenosi NAP.

Vlada Federacije BiH osnovala je Fond za pomoć nastradalim područjima od prirodne nesreće na teritoriji Federacije BiH iz kojeg će se finansirati obnova poplavljenih područja koja su u našoj zemljipogođena tokom maja ove godine. No, iako je prošlo više od 90 dana od prirodne nesreće koja je BiH zahvatila u maju, Fond još uvijek nije postao operativan. Neki od članova Upravnog odbora Fonda, poput načelnika Općine Maglaj Mehmed Mustabašić za ovakvo stanje okrivljuje politiku.

Safudin Čengić, član Upravnog odbora Fonda također je kazao da ljudi iz pogođenih područja ne mogu biti zadovoljni sa dinamikom pomoći koja im stiže, te kako se to mora što prije promijeniti.

"Moramo raditi 24 sata kako bi što prije sredstva koja imamo stavili na raspolaganje", rekao je Čengić.

"Prioritet moraju imati individualni i kolektivni stambeni objekti. Neophodno je obnoviti i privredne subjekte kako bi se ljudi mogli vratiti na svoja radna mjesta. Nažalost, početak rada Fonda koče određene procedure i to se mora prevazići odmah", upozorio je Čengić.

Tri bh. kompanije na Deloitteovoj listi 500 najvećih u Srednjoj Evropi

Na ovogodišnjoj listi 500 najvećih kompanija u Srednjoj Evropi, koju je objavila konsultantsko-revizorska kompanija Deloitte, Bosna i Hercegovina ima tri kompanije.

Na ovogodišnjoj listi 500 najvećih kompanija u Srednjoj Evropi, koju je objavila konsultantsko-revizorska kompanija Deloitte, Bosna i Hercegovina ima tri kompanije. Prihod od prodaje koji je u 2013. trebalo ostvariti za uvrštavanje na listu iznosio je 477 milijuna eura. Kompanije koje su se našle na listi su Optima grupa, koja se, zabilježivši 629,7 miliona eura prihoda od prodaje, plasirala na 371. mjesto Deloitteove liste. Slijedi ju Holdina, s ostvarenih 543,9 miliona prihoda od prodaje na 434. te JP Elektroprivreda BiH na 480. mjestu s 496,8 miliona eura prihoda od prodaje.

Niti ove godine nije bilo značajnih promjena pri vrhu liste 500 najvećih kompanija Srednje Europe, pa su prve tri pozicije ponovno zauzele dvije kompanije iz sektora energetike – poljski PKN Orlen i mađarski MOL – dok se na trećoj poziciji

našla češka Škoda. Poljske su kompanije nastavile dominirati Deloitteovom listom 500 najvećih te čine gotovo jednu trećinu ukupnog broja kompanija koje su se ove godine uvrstile na listu.

"Ovogodišnju listu karakteriziraju stagnacija i stabilnost. Ukupni rast prihoda u odnosu na 2012. iznosio je svega 3 posto, tek nešto više od inflacije", komentira Sabina Softić, Partner u Deloitteu, te nastavlja "Industrijski sektori koji su najzastupljeniji na listi su, kao i prošle godine, sektor robe široke potrošnje i transporta te sektor energetike - ta dva sektora čine 65 posto kompanija koje su se ove godine uspjele uvrstiti na listu". Iako je sektor robe široke potrošnje i transporta zastupljen s većim brojem kompanija, sektor energetike prednjači po ostvarenim prihodima, čineći čak 42 posto ukupnih prihoda. Sektor proizvodnje zabilježio je porast

prihoda u 2013. godini od gotovo 3 posto, uglavnom zbog dobre situacije u automobilskoj industriji. Na listu 500 najvećih kompanija u Srednjoj Evropi ove su se godine plasirale 42 kompanije iz Adria regije. Unatoč padu broja predstavnika s lanjskih 18 na 16, Slovenija i dalje ima najviše predstavnika iz regije na CE Top 500 listi. Za njom slijedi Hrvatska s 12 preduzeća, dok je Srbija ove godine zabilježila porast broja predstavnika s lanjskih 8 na 10. Za razliku od prošle godine, kada je imala 2 predstavnika na listi, BiH ih ove godine bilježi 3, a Makedonija 1. Tri najveće kompanije iz Adria regije ove su godine bile Agrokor grupa s ostvarenih 3,98 milijardi eura prihoda od prodaje, slovenska Petrol Grupa s 3,95 milijardi eura prihoda i INA koja je lani ostvarila 3,62 milijardi eura prihoda.

[Naslovna](#) > [DOGAĐAJI](#) > Od radnika se želi napraviti robove

Piše: Dragan Bradvica (Dnevni list)

Od radnika se želi napraviti robove

SARAJEVO – Nakon što su se pojavile informacije kako će se odmah po okončanju izbora ići u promjene radnog zakonodavstva u Federaciji, sindikati upozoravaju kako poslodavci na sve moguće načine žele staviti izvan snage kolektivne ugovore. Tako Savez samostalnih sindikata BiH najoštrije osuđuje tvrdnje i izjave predstavnika Udruženja poslodavaca Federacije da će država bankrotirati zbog kolektivnih ugovora i da sve kolektivne ugovore treba staviti izvan snage. - Briga Udruženja poslodavaca FBiH za državu nije ništa drugo već višegodišnje uporno nastojanje da se izvan snage stave kolektivni ugovori koji obvezuju poslodavce, ali ih poslodavci ne poštuju, navode iz sindikata.

Borba za radnike

Nadalje, kategorični su u ocjeni da poslodavci godinama rade što hoće i to im nije dovoljno nego sada pokušavaju stvoriti pravni vakuum u kojem će "u skladu sa zakonom" od radnika napraviti robove. Poručuju i to kako većina poslodavaca isplaćuje samo najnižu plaću te da sa svim doprinosima i naknadama potroši 7244 marke godišnje. Bez obzira na sve poteškoće, sindikalisti su poručili i udruženjima poslodavaca i međunarodnim finansijskim institucijama kako neće staviti izvan snage kolektivne ugovore i tako otvoriti prostor za još veću samovolju poslodavaca te od radnika BiH napraviti najjeftiniju radnu snagu u Europi.

- Gospodo, kako god nema posla bez poslodavaca, nema ni poslodavaca bez radnika. Nema poslodavca koji prima najnižu plaću, kojem nisu uplaćeni doprinosi, kojem se ne plaća prekovremeni rad, kojem plaća kasni mjesecima, čija su djeca gladna, koji se ne voza u skupim automobilima. A radnika je koji svaki dan rade, a nemaju ni plaće, ni zdravstvenog ni mirovinskog osiguranja, koji nemaju ništa, na tisuće. Kolektivni ugovori neće biti stavljeni izvan snage i neće se mijenjati bez Saveza samostalnih sindikata BiH i njegovih granskih sindikata, jasni su sindikalisti.

Radno zakonodavstvo

Dnevni list je u kolovozu već pisao kako postoje brojne najave da će se nakon formiranja novih vlasti hitno ići u izmjene radnog zakonodavstva, a sindikati su tada poručivali da će te promjene ići isključivo na štetu radnika. Sindikati su ogorčeni samom najavom takve mogućnosti te ističu kako na izmjene Zakona o radu koje će ići nauštrb radnika neće pristati ni pod koju cijenu. Ako, pak, vlasti ipak krenu u izmjene, navode da će se na ulicama naći stotine tisuća radnika koji će i na taj način tražiti ispunjenje svojih zahtjeva. Prema svemu sudeći, odmah nakon formiranja svih razina vlasti, očekivat će nas vrlo turbulentno razdoblje barem kada su u pitanju odnosi sindikata i institucija vlasti.

Reakcija Udruženja poslodavaca FBiH na izjave predstavnika Saveza samostalnih sindikata BiH objavljenim u Dnevnom listu 03.10.2014. godine

Krajem protekle sedmice, u nekim medijima, objavljeno je saopćenje Saveza samostalnih sindikata BiH, u kojem se na neprimjeren način i potpuno neargumentirano kritizira i osuđuje izjava predsjednika Udruženja poslodavaca FBiH vezano za promjenu radnog zakonodavstva i kolektivnih ugovora i njihov poguban utjecaj na stanje i kolaps budžeta najvećeg broja kantona i Federacije BiH.

Iznoseći stavove da poslodavci, od radnika žele napraviti robove te da će se Savez samostalnih sindikata boriti da oni to ne budu, govori o tome da rukovodstvo sindikata, ne brine o svim radnicima već štiti one koji su, raznim dnevno političkim i predizbornim privilegijama došli u poziciju da ucjenama i tužbama naplate ono što im je neko, mimo zdrave

logike i realnih mogućnosti, neopravdano obećao a sudovi dali.

Da li ste se zapitali ko, iz kojih izvora i kako će isplatiti 500 miliona KM koje su, nakon tužbi uposlenika javnih ustanova, institucija, preduzeća..., razni sudovi presudili i obavezali državne institucije i budžete općina, kantona i Federacije BiH da taj ogroman iznos novca, u skladu sa potpisanim kolektivnim ugovorom, moraju isplatiti radnicima. Da li znate koliki je iznos novih tužbi? I svakog dana dug se uvećava za nove tužbe i iznos zatezanih kamata. Poslodavci su svjesni da će to biti isplaćeno novim zaduženjima i opterećenjima poreskih obveznika. Među onima koji trebaju vraćati (i plaćati) dugove su i vaši članovi.

Nije nam jasno zašto ne želite vidjeti ono što vide svi građani u BiH a to je da je većina proračuna kantona pa i Federaciji BiH u velikoj dubiozi i da praktično nemaju mogućnosti izmirivati osnovne budžetske obaveze. Na sreću sindikata, prioritet u isplati su plaće uposlenika (makar i bez doprinosa), koji se finansiraju iz budžeta. Poslodavci nisu te sreće tako da, za uredno izvršene usluge ili isporučenu robu, naplatu moraju čekati mjesecima a nekada i više od godinu dana.

Bez konkretnih dokaza optužujete „većinu poslodavaca da isplaćuju samo najniže plaće“ ali nećete, ili ne želite da shvatite da poslodavci, neovisno od toga da li su naplatili ono što su ugovorili a radnici uradili odnosno isporučili institucijama ili preduzećima, državi moraju redovno uplaćivati PDV i druge poreze, a radnicima zarađeno, pa makar to bila i minimalna plata, sa doprinosima. Da li se upitate iz kojih prihoda se to može ispoštovati? I pored toga preporučujemo vam da iz AFIP-a zatražite podatke o isplaćenim platama i čega ćete vidjeti da kompanije koje su članice UP FBiH isplaćuju mnogo veće plate od onih koje nisu u članstvu UPFBiH.

Nećete da vidite da pojedine općine, kantoni, domovi zdravlja, razne institucije, pojedina javna preduzeća... svojim uposlenicima isplaćuju visoke plate a da godinama nisu uplatile doprinose, platile PDV ili druge poreze. Neovisno od toga njihovi uposlenici, po nečijem odobrenju, i bez bilo kakve zakonom propisane uplate, mogu koristiti zdravstvene i druge usluge, imati uvezan radni staž i slično. Za razliku od njih, ako poslodavac u realnom sektoru kasni sa uplatom doprinosa njegovi uposlenici nemaju mogućnost liječiti se niti koristiti bilo kakvu socijalnu zaštitu. Da li je ovo ravnopravnost vašeg članstva? Koliko se borite protiv ove (ne)ravnopravnosti?

Možda vam nije poznato da su opterećenja BH poslodavaca najveća u Evropi i da na jednu isplaćenu KM plaćamo 0,72 KM raznih doprinosa. Svaka općina, kanton ili entitet a onda i država, svojim dodatnim uredbama, odlukama i rješenjima propisuje na stotine novih parafiskalnih nameta koji dodatno opterećuju poslodavce. Sve to utječe na nove investicije i zapošljavanje, ali najviše na visinu i redovnost isplata primanja zaposlenika.

Kada govorite o „robovima“ voljeli bi da svoje stavove provjerite kod uposlenika **Violete Grude, Mann+Hummel Tešanj, Ramaglas Sarajevo, Heidelberg cement Kakanj, Centrotrans Eurolines Sarajevo, Bekto preciza Goražde, Coca Cola Hadžići, ASA holding, Ećo komopani,...ili...** Bilo bi nam drago da saznamo šta će vam, „robovi“ zaposleni u ovim kompanijama reći o poslodavcima „robovlasnicima“.

U izjavama, kako predsjednika tako i ostalih članova Udruženja poslodavaca FBiH, nikada nisu optuživani radnici niti smatramo da su oni krivi za stanje u našem društvu. Međutim, tačno je da optužujemo sve one koji su, kroz radno zakonodavstvo a posebno potpisivanjem nerealnih kolektivnih ugovora, koje ni daleko bolje i organiziranije

države nisu u mogućnosti ispoštovati, stavili omču oko vrata ne samo poslodavcima i radnicima izloženih tržišnoj utakmici, već i penzionirima, nezaposlenima te kompletnom društvu.

Kao društveno odgovorno udruženje ne želimo biti slijepi i negirati da postoje pojedini tzv. poslodavci koji ne isplaćuju plaće uposlenicima ili na različite način izmiruju obaveze prema uposlenicima. Njih ne želimo u naše Udruženje i tražimo od nadležnih državnih institucija da iste sankcioniraju i onemoguće njihov daljnji nezakoniti rad. Međutim, to vam ne daje za pravo da optužujete sve poslodavce. To bi značilo da poslodavci, zbog nekoliko loših uposlenika, trebaju optužiti sve radnike ili kompletan sindikat.

Upoznati ste da je ovih dana Udruženje poslodavaca FBiH, nakon višemjesečne analize i predanog rada, prezentiralo publikaciju **„Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta – šta poslodavci očekuju od vlasti“** u kojoj smo jasno i precizno definirali mjere koje treba poduzeti kako bi se stvorili preduslovi za privlačenje domaćih i stranih investitora a time omogućilo veće zapošljavanje te punjenje budžeta svih nivoa vlasti. Za provođenje prezentiranih mjera bit će potrebno da se angažiraju svih relevantni sudionici kreiranja društvenih odnosa u BiH. Niko, ni vlast, ni poslodavci ali ni sindikati ne mogu biti amnestirani od svoje odgovornosti za puni angažman kako bi se, stanje u kojem se naše društvo nalazi, popravilo i promijenilo.

U svojim istupima uvijek smo isticali da sva otvorena pitanja, pa i pitanje kolektivnih ugovora, želimo rješavati sa socijalnim partnerima, sindikatima i vlastima. Međutim, nismo spremni posmatrati kako se, u nedogled i na teret poslodavaca i građana kao poreskih obveznika, zbog nemogućnosti isplate po kolektivnom ugovoru, dovodi u pitanje opstojnost države i njenih institucija.

Na kraju, ukoliko sebe smatrate društveno odgovornim savezom, koji se brine za opće interese kako članstva tako i kompletnog društva, pozivamo vas da, organiziramo okrugli stol, konferenciju ili javnu raspravu na nekom od medija kako bi smo sučelili argumente i javnost upoznali šta sve negativno utječe na stanje u kojem se naše društvo nalazi. Također, spremni smo doći bilo gdje, među sindikaliste, i u otvorenom razgovoru, iz ugla poslodavaca, prezentirati i objasniti svoje stavove vezano za radno pravno zakonodavstvo i kolektivne ugovore.

UP FBiH uz finansijsku podršku ILO-a nastavlja Projekat Zakon o radu i kolektivni ugovori

Radno zakonodavstvo u FBiH je potpuno neadekvatno. Donesen je Zakon o radu prije 15 godina i još uvijek je na snazi s nekim manjim izmjenama, iako su društveno-ekonomske okolnosti dramatično promjenjene u odnosu na situaciju koja je postojala u vrijeme donošenja zakona. U trenutku usvajanja, bilo je daleko najliberalnija i najmoderniji Zakon o radu u regiji.

Prošlo je već sedam godina otkako su pregovori za donošenje novog Zakona o radu u Federaciji BiH počeli. Za to vrijeme promjenile su se tri vlade, a uskoro ćemo dobiti i četvrtu. Udruženje poslodavaca FBiH i Savez samostalnih sindikata BiH, su dva puta dogovorili tekst Zakona o radu i potpisali dva pisana protokola. Sindikat je povukao svoje potpise oba puta. U istom periodu i predstavnici Vlade nisu poslali dogovorene tekstove zakona u parlamentarnu proceduru, u strahu od reakcije sindikata i gubitka glasova na izborima.

Tokom zadnjih 6 godina došlo je do intenzivne rasprave, pregovora, lobističkih aktivnosti i raznih drugih aktivnosti koje se odnose na Zakon o radu u Federaciju Bosne i Hercegovine.

Kolektivni ugovori, u ovom trenutku, jedan su od glavnih prepreka za strana ulaganja i gospodarski rast općenito. Zbog strogih rješenja i nemogućnosti njihove provedbe, većina poslodavaca se ne želi suočiti s rizikom od dugih i skupih sudskih procesa, te se suočiti sa rizikom od nepotrebnih i iracionalnih troškova, tako da oni također ne žele ulagati u širenje proizvodnje ili u novu proizvodnju.

Nemogućnost izmjene ili otkazivanja kolektivnih ugovora je poseban problem. Kruta rješenja su nastala kao rezultat neprincipijelnih ugovora između Vlade i poslodavaca, obično u cilju osiguravanja glasova na izborima. Prema našim

saznanjima, ne postoji niti jedna zemlja na svijetu s kolektivnim ugovorima sklopljenim za neodređeno vrijeme.

Postoji 18 kolektivni ugovori koji su na snazi u FBiH: Opći sporazum i 17 kolektivnih ugovora za različita područja djelovanja. Samo Opšti kolektivni ugovor i četiri granska kolektivna ugovora su potpisani u skladu sa zakonom i primjenjuju se članove Udruženja poslodavaca FBiH. Ostale je potpisala Vlada i oni se ne primjenjuju na privatne poslodavce, ili su nevažeća zbog propusta u postupku njihovog provođenja.

Koz Projekat ćemo pokušati objasniti zašto je potrebno imati novi zakon u skladu s direktivama Europske unije i preporukama iz naših partnera EU-a, gdje je lider u ovoj inicijativi će biti Međunarodna organizacija rada, zajedno s partnerskim organizacijama iz naše susjedne države.

Druga faza projekta će poslužiti kao temelj za analizu postojećih propisa: postojeći kolektivnih ugovora i njenim neposrednim posljedicama za poslovne subjekte. Ova analiza će rezultirati u početnom izvješću egzaktna podatke koji pokazuje da li su granski kolektivni ugovori pozitivni ili negativni za kompanije.

Rezultate ankete i kratku publikaciju na temu Zakona o radu i kolektivnih ugovora prezentiraćemo na okruglom stolu, gdje ćemo ugostiti i stručnjake iz ILO-a, profesora sa Pravnog fakulteta, te sve članove društva koji se "bore" sa kolektivnim ugovorima.

Cijeli projekt će se sažeti u publikaciju koja će biti predstavljena medijima.

UP FBiH nastavlja Projekat “Poboljšavanje zakonodavnog okvira za zapošljavanje osobe sa invaliditetom”

Udruženje poslodavaca FBiH

**ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA
INVALIDITETOM KROZ
POTICAJE POSLODAVCIMA**

Udruženje poslodavaca uz finansijsku pomoć ILO-a nastavlja rad na Projektu “Poboljšavanje zakonodavnog okvira za zapošljavanje osoba sa invaliditetom”.

Projekt se temelji na primarnom istraživanju o spremnosti poslodavca da zaposle osobu sa invaliditetom.

Nakon istraživanja uz pomoć eksperata napravićemo Publikaciju koja će biti prezentirana na dva okrugla stola, na kojima će pored stručnjaka ILO-a i eksperata iz ove oblasti prisustvovati predstavnici kompanija i drugih organizacija.

Zaključci prvog dijela projekta bili su da u BiH nemamo adekvatnu zakonsku regulativu, da nemamo odgovarajući nivo inkluzije invalidnih osoba na tržište rada, niti nivo promocije i edukacije.

Zakonski okvir je neadekvatan i destimulativan, zbog čega UPFBiH treba realizovati Projekat “Poboljšavanje zakonodavnog okvira za zapošljavanje osoba sa invaliditetom”.

Kroz drugu fazu Projekta planiramo promotivne aktivnosti na zapošljavanju osoba sa invaliditetom;

- Štampanje letaka, brošura, postera i sl.;
- Izrada jednog broja mjesečnog magazina koji će imati samo tu temu;
- Promotivna kampanja u elektronskom formatu;
- Promocija na web stranici;

- Posjete predstavnika udruženja invalida privrednim kompanijama.

•

Dugoročni ciljevi Projekta su:

- Zakonski i fiskalnom politikom, podržati preduzetništvo osoba sa invaliditetom (samozapošljavanje, socijalna preduzeća i zadruge);
- Jačati mrežu radnih sredina u kojima se zapošljavaju osobe sa invaliditetom;
- Širenje svijesti da zapošljavanje osoba sa invaliditetom treba podsticati primjenom pozitivnih mjera, a ne sankcijama;
- Povećanje nivoa poznavanja problematike zapošljavanja osoba sa invaliditetom, odgovarajućom edukacijom;
- Organizovanje i povezivanje preduzeća, naših članica, koja zapošljavaju invalide, u smislu zaštite njihovih prava i jedinstvenog nastupa prema državi.

Održana svečanost povodom 10 godina poslovanja kompanije BSI iz Jajca

Dana 23. septembra 2014. godine u krugu kompanije B.S.I. Jajce održana je svečana ceremonija povodom 10 godina ove kompanije.

Povodom navedene prisutnima se obartio Zoran Dekić "Ponosan sam što je u slučaju firme B.S.I. d.o.o. Jajce sinergija ključnih faktora i to uvjerenost vlasnika preduzeća gđin. Dusi i njegove porodice u potencijal poduzeća i proizvodnje Si metala, u naše sposobnosti rada i poslovanja, podrška poslovnih partnera i zalaganja zaposlenih radnika omogućila da B.S.I. d.o.o. Jajce danas bude ono što jeste, primjer dobrog i društveno odgovornog poslovanja."

"Do sada, mnogi od naših poslovnih saradnika, pa i onih koji nas prate svih 10. god. nije imala priliku da „zaviri“ u naš proizvodni proces jer bi to bilo jako teško organizirati ali su bili svjedoci izrastanja i promjena ovog poduzeća."

Nakon kratkog govora Dekića, održana je prezentacija o retrospektivi razvoja poduzeća počev od 2004. god., a potom video prezentacija proizvodnog procesa.

Kompanija B.S.I. Jajce je od polovine 2006. godine aktivan član Udruženja poslodavaca FBiH. Ova kompanija je kroz sve ove godine davala veliki doprinos u radu našeg udruženja, te zajedno sa nama radila na stvaranju boljeg poslovnog ambijenta u cijeloj BiH.

Ceremoniji je pored predstavnika same kompanije B.S.I. prisustvovao načelnik općine Jajce, predstavnici organa uprave, poslovni saradnici, predstavnici medija, te predstavnik Udruženja poslodavaca FBiH.

Učesnici svečane ceremonije povodom obilježavanja 10 godina postojanja kompanije B.S.I. Jajce

Radni sastanak: Promovisanje dijaloga za jačanje saradnje JU „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo - Sarajevo i poslodavaca

Safudin Čengić, predsjednik UP FBiH

Javna ustanova "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" danas je u Sarajevu organizovala radni sastanak sa predstavnicima poslodavaca sa područja KS u svrhu otvaranja dijaloga o potrebama poslodavaca i unapređenja kvalitete posredovanja u zapošljavanju. Sastanku su pored predstavnika Službe prisustvovali i predstavnici **Udruženja poslodavaca FBiH**, **Privredne komore Kantona Sarajevo**, te **38 poslodavaca sa područja Kantona Sarajevo**.

Direktor JU "Služba za zapošljavanje KS" **Igor Kamočaji** kazao je da je današnji skup nastavak aktivnosti koje Služba provodi u posljednje dvije godine, te da je osnovni cilj unaprijediti odnose sa poslodavcima.

Dodao je da su **Ogledni biro Novo Sarajevo** i **Klub za traženje posla**, koji je otvoren prošle godine u saradnji sa **Švicarskom agencijom za razvoj (SDC)** i **GOPA**, a koji su dio reformi koje su u punom jeku, za kratko vrijeme postali nukleus i pokazatelj na koji način treba da funkcionišu biro i za zapošljavanje u budućnosti.

Kamočaji je podcrtao da je **Klub za traženje posla** namijenjen isključivo dugoročno nezaposlenim mladim osobama koji tokom obuke usvajaju osnove poslovne komunikacije, uviđaju značaj timskog rada, posvećenosti poslu i lojalnosti i nakon obuke.

"Oni koji prođu takvu obuku su spremni na sve zahtjeve modernog poslovanja. Dosadašnji rezultati su pokazali da se između 20 i 40 posto mladih nakon ove vrste podrške zaposli ili radno angažuje kroz volonterski ili honorarni posao", rekao

je **Kamočaji**.

Kada je riječ o daljnjim reformama, najavio je da bi do kraja oktobra biro i za zapošljavanje Centar i Hadžići trebali početi sa radom na principu Biroa za zapošljavanje Novo Sarajevo.

Kamočaji je podsjetio i da je "Služba za zapošljavanje KS" uvela nove tehnologije putem redizajnirane web stranice, gdje poslodavci mogu besplatno objaviti oglas na portalu Službe, ostaviti profil kompanije, komentar ali i postaviti pitanja.

Također, dodao je, za nezaposlene osobe na web stranici je uvršten i savremeni alat za savjetovanja - e-biro, koji proces posredovanja čini bržim i efikasnijim.

Prisutnim se obratio i direktor **Predstavništva njemačke kompanije GOPA Ranko Markuš**, koji je ocijenio da je današnji radni sastanak izuzetno važan, s obzirom na to da se na taj način ostvari bolja komunikacija između "Službe za zapošljavanje", nazaposlenih i poslodavaca.

"Služba za zapošljavanje KS" je smogla snage da bude prva služba koja je praktično promijenila sistematizaciju i okrenula se ka aktivnoj podršci nezaposlenim i poslodavcima", naveo je **Markuš**.

U okviru radnog sastanka prikazan je i edukativni film Proces rada u birou za zapošljavanje iz kojeg su se mogli čuti i podaci da od 7 milijardi stanovnika u svijetu, 3 milijarde traži posao i konkuriše na 1,2 milijarde radnih mjesta, a 1,8 milijardi je nezaposleno.

Vlasnik "Eco company" **Suad Ećo** kazao je da je ta kompanija ranije aplicirala na programe "Službe za zapošljavanje KS", te da su skoro svi zaposleni na taj način ostali raditi u toj kompaniji.

Prema danas prezentiranim podacima, za osam mjeseci ove godine putem "Službe za zapošljavanje KS" zaposleno je 10.275 osoba.

Porodične firme su nosioci privrede svake države

Poslovne novine, u saradnji sa Vanjskotrgovinskom/Spoljnotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine, organizirale su danas u Sarajevu okrugli sto o temi „Porodične firme - stub razvoja ekonomije FBiH“.

- Porodične firme u BiH, kao i u regionu nalaze se pred najizazovnijom fazom koja uključuje generacijsku tranziciju i decentralizaciju upravljanja. Dileme koje stoje pred osnivačem i nasljednicima porodičnih firmi bez obzira na veličinu i sektor u kome posluju veoma su slične - izjavio je Dragan Močević, idejni tvorac projekta „Porodične firme - stub razvoja ekonomije BiH“ i predsjednik UO Pro Educa centar za edukaciju iz Banje Luke.

Uz ostalo, na okruglom stolu moglo se čuti, koji su to izazovi koji stoje pred porodičnim firmama u BiH, rezultatima istraživanja u BiH, specifičnostima porodičnih firmi u BiH i faktorima uspjeha u porodičnim firmama.

-Porodične firme su nosioci privrede svake države, njihov potencijal je neograničen, iako su izazovi sa kojima se vlasnici porodičnog biznisa suočavaju, u cijelom regionu, svakim danom sve veći. Centar za edukaciju Pro Educa već pet godina pokušava da usmjeri fokus nadležnih na porodične firme, kako bi ih animirali da se bave jednim od najznačajnijih pitanja za privredu. Ukoliko neko ima dobru poslovnu ideju i želi razvijati firmu to je pravi izazov za privrednike – kazao je Močević.

U okviru okruglog stola govorilo se i o novostima u svijetu marketinga, o čemu je govorio Bernd Papenkort, predavač i predstavnik MCT - Menadžment Centar Turska, koji je ujedno i

predstavio specijalnu ponudu za učešće na međunarodnoj marketinškoj konferenciji pod nazivom “Change the Game”, koja će se održati u Istanbulu 04. decembra ove godine.

-Ovogodišnja konferencija nudi sudionicima da razmišljaju „naveliko“. Da biste vidjeli mogućnosti u svijetu koji se mijenja, istražiti ćemo velike ideje koje su radikalno izazvale stare marketinške modele i nove brandove koji će vam dati inspiraciju za promjene i inovacije. Bit će predstavljene nove ideje, novi koncepti i brandovi - izjavio je Papenkort.

Prema njegovim riječima, za razvoj biznisa važno je pratiti promjene na tržištu, imati hrabrosti donositi odluke i sposobnost da se sve to sinhronizuje.

Kako je istakla Alena Ahmetpahić – Fočo, urednica Poslovnih novina današnji okrugli sto organiziran je ususret Trećem poslovnom forumu „Porodične firme u FBiH - stub razvoja ekonomije FBiH“, koji će u Sarajevu na proljeće organizirati Pro Educa centar za edukaciju iz Banje Luke u saradnji s Poslovnim novinama.

Jedna od poruka ovog skupa je da je edukacija unutar porodičnih firmi od velike važnosti, dok vlasnici koji su ujedno i menadžeri često nemaju vremena ni novca za skupe konsultantske usluge.

Uz ostalo, zaključeno je da su uspješne porodične firme u BiH one koje su spremne ulagati u ljude i nove tehnologije, praviti dugoročne i kratkoročne biznis planove i analize, uvoditi promjene i provoditi politiku zapošljavanja.

Dostojanstveni rad ne smije biti luksuz

Dostojanstven rad ne smije biti luksuz", poručeno je sa panel diskusije koja je u organizaciji Fondacije Friedrich-Ebert održana u Sarajevu.

Judith Illerhues, direktorica Fondacije Friedrich-Ebert u BiH je naglasila da ova fondacija na ovaj dan želi ukazati na to koliko je dostojanstven rad važan za ljudsko blagostanje.

„Želimo ovaj dan iskoristiti i govoriti o ekonomsko-društvenoj situaciji i razvoju tržišta rada te kako se to odražava na dostojanstven rad“, rekla je ona i dodala da su posljedice nedostojanstvenog rada siromaštvo, nesigurnost, društvena nejednakost

„Dostojanstvenog rada u BiH i Federaciji BiH uglavnom nema, a tamo gdje postoji nastoje ga ukinuti ili ugroziti“, rekao je Ismet Bajramović, predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH (SSSBIH). Obraćajući se učesnicima panela istakao je da smo danas, nažalost, svjedoci nastojanja, generalno u svijetu, da se prije svega ukinu ugovori na neodređeno vrijeme i da se sve to pretvori u ugovore na određeno. Time bi se, kako kaže, otvorila mogućnost da poslodavci mogu opuštat radnike kako hoće.

„Poručujemo radnicima i članovima sindikata da rukovodstvo sindikata to neće dozvoliti i da će se boriti svim sredstvima da do toga ne dođe“, dodao je Bajramović.

Velka Odžaković, iz Saveza sindikata Republike Srpske se složila sa Bajramovićem da u BiH ne možemo govoriti o dostojanstvenom radu kad radnici nemaju plate.

„Danas je u BiH na sceni opšti napad na radnike i njihova prava, što se naročito ogleda kroz novi zakon o radu“, rekla je Odžaković i naglasila da je veliki problem u neprimjenjivanju postojećih zakona i neadekvatnom nadzoru nad njihovim provođenjem.

Mladen Pandurević, direktor Udruženja poslodavaca FBiH pozvao je sindikate da zajednički rade na ukidanju neplaćenog rada, povećanju minimalne plate, jačanju nadzora nad provođenjem propisa o radu, ubravanju sudskih postupaka, suzbijanju sive ekonomije...

„Mi želimo jasna pravila igre, koja će biti rezultat dijaloga sa sindikatima“, rekao je Pandurević.

Govoreći ekonomskoj slici BiH i tržištu rada kao izvoru nepravde ekonomski analitičar Eldar Dizdarević je rekao da je u BiH registrovano oko 550 hiljada nezaposlenih te da je 1,2 miliona radno sposobnih. Kao glavnog krivca za takvo stanje on navodi nepostojanje makroekonomske politike u BiH.

„Nikada nismo imali jasnu makroekonomsku politiku, a većinu važnijih zakona su donosili stranci“, rekao je on.

Međunarodna konferencija Vještine 21. stoljeća u obrazovanju

Učesnici radne grupe br. 3

Dana 10. 09. 2014. godine u organizaciji British Council-a održana je Konferencija „ Vještine 21. stoljeća u obrazovanju“ u hotelu „Evropa“ u Sarajevu .

Glavni govornici su bili: Arjen Deij, stručnjak za kvalifikacijske sisteme (European Training Foundation), Peter Kormylo, viši ekspert za obrazovanje (Education Scotland), Efka Heder, ravnateljica i viši ekspert za obrazovanje (SEECEL).

Pored glavnih govornika, prisutnima su se obratili i: Adnan Husić, pomoćnik ministra Ministarstvo civilnih poslova BiH, Emir Hrenovica, ministar privrede Kantona Sarajevo, te Samir Avdibegović, predstavnik British Council.

Nakon uvodnog izlaganja uslijedila je diskusija koja se vodila u tri različite gupe na slijedeće teme:

- Priznavanje kvalifikacija i povećanje mobilnosti uposlenih i Uloga NKO u povezivanju obrazovanja i tržišta rada
- Poduzetničke kompetencije u obrazovnim sistemima EU i regiona
- Ishodi učenja/ obrazovanja (uloga, značaj i korist)

Pored predstavnika obrazovnih institucija, ekspert partnera posao.ba, predstavnika Bristish Councila, u radnoj grupi br. 3 prisustvovali su i predstavnici Udruženja poslodavaca FBiH.

Zaključci radne grupe su bili sljedeći:

- da treba informisati javnosti i istraživati tržište rada
- Kopirati pozitivne modele i prakse drugih zemalja koje postoje kroz pojedinačne projekte.
- Insistirati na izmjenama obrazovnog sistema i zakona

Zajedno za sprečavanje klimatskih promjena: Održana radionica o mogućnostima niskoemisionog razvoja za BiH

Mogućnosti niskoemisionog razvoja i međunarodne politike u oblasti klimatskih promjena su bile u fokusu radionice koju je UNDP organizovao uz podršku Evropske fondacije za klimatske promjene.

Cilj radionice je da se više od 80 predstavnika relevantnih institucija, elektroenergetskog sektora i industrije, kao i stručnjaci iz ovih oblasti upoznaju sa mogućnostima i izazovima niskoemisionog razvoja i iskorištavanja i razvijanja finansijskih mehanizama koji se mogu primjeniti u Bosni i Hercegovini.

Jedan od zaključaka radionice je da je neophodno stvoriti uslove za domaće

privrednike da izaberu način kojim bi unaprijedili svoju proizvodnju, ali i doprinjeli očuvanju okoliša, pogotovo imajući u vidu značaj i ulogu ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene na putu ka održivom razvoju, naročito u elektroenergetskom sektoru i industriji. Ovo je neophodno kako bi se u Bosni i Hercegovini mogao nastaviti niskoemisioni razvoj, te omogućio pristup raspoloživim fondovima.

“Ministarstvo zajedno sa UNDP-om je

započelo izradu Trećeg nacionalnog izvještaja o klimatskim promjenama, a nadamo se i uspješnoj saradnji na projektu Upravljanja poplavnim rizikom u slivu rijeke Vrbas, čija vrijednost je 5 miliona dolara. Projekat podrazumijeva investicije na lokalnom nivou čijim sprovođenjem će se direktno poboljšati životni uslovi najugroženijih grupa stanovništva u slivu rijeke Vrbas”, izjavila je ministrica za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske.

Bosna i Hercegovina je usvojila Strategiju prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisioni razvoj sa definisanim mjerama za ublažavanje klimatskih promjena u oblasti

proizvodnje električne energije, zgradarstva, daljinskog grijanja i saobraćaja. Izrada Strategije je prvi korak u tranziciji ka niskoemisionom razvoju i ona omogućava pristup finansijskim sredstvima neophodnim za brz početak djelovanja, kao i dugoročnoj finansijskoj pomoći, koju su prema Sporazumu iz Kopenhagena razvijene zemlje posvetile podršci zemljama u razvoju u sprovođenju mjera za ublažavanje klimatskih promjena.

“Budućnost BiH je u Evropskoj uniji, a neregetski razvoj EU se sve više određuje ciljevima zaštite klime. Vjerujemo da će za građane i preduzeća BiH biti dobro što prije početi sa diskusijom o načinu kako napredovati ka dekarbonizovanom energetskom sistemu”, izjavio je Piotr Trzaskowski, predstavnik Evropske fondacije za klimatske promjene.

Jedna od mogućnosti pred Bosnom i Hercegovinom je i uspostavljanje okvira za EU Sistem trgovanja emisijama (EU ETS), s ciljem prilagođavanja na i provođenja pravne stečevine EU, *acquis communautaire* u oblasti klimatskih promjena, energetske efikasnosti i zaštite okoliša.

UNDP će, u saradnji sa partnerskim ministarstvima, i dalje nastaviti rad na uspostavljanju okvira kojim bi se omogućio ekonomski razvoj, ali samo uz efikasno korištenje prirodnih resursa i ne na štetu životne sredine.

Održan sastanak sa predstavnicima GlobalGPS BH d.o.o.

Predstavnici Udruženja poslodavaca u FBiH u svojim kancelarijama održali sa sastanka sa direktorom GlobalGPS BH d.o.o. Group Harisom Hažialićem i njegovom saradnicom Biljanom Radanović. Tema sastanka je bila Prva internacionalna TIIMISS trodnevna konferencija "Razvoj transportne industrije i spremnosti na katastrofe, kao i potrebne infrastrukture kao osnova razvoja zemalja regiona" koju u decembru organizuje GlobalGPS BH d.o.o. Group. Cilj TIIMISS trodnevne konferencija koja se organizuje je da na jednom mjestu okupi eksperte i učesnike transportne industrije kako bi razgovarali o problemima sa kojima se susreću. Kako sa aspekta regulativa u regionu i EU, tako i sa aspekta samih transportnih organizacija i stransportne industrije. Prepoznati problemi uključuju infrastrukture, razvojne projekte, probleme pri prevozu opasnih materijala, javno-privatno partnerstvo, investicioni projekti, osiguranja transporta, i mnogi drugi. Na konferenciji se očekuje prisustvo eksperata iz ovih oblasti.

Imajući u vudu da je udruženja poslodavaca u Federaciji BiH istaknuta organizacija poslovnih ljudi koja ima značajnu ulogu za razvoj i održavanje privrede, predstavnici GlobalGPS BH su izrazili želju i spremnost da UPFBiH bude PARTNER TIIMISS KONFERENCIJE a naše članice aktivni učesnici.

TIMIS KONFERENCIJA će na osnovu katastrofa koje su zadesile našu zemlju te zemlje regiona, posebnu pažnju posvetiti i civilnoj zaštiti kao i transportu u kriznim situacijama. Konferencija će takođe imati I dio primjenjene nauke gdje će naučnici, stručnjaci ili istraživači moći da prezentuju svoj naučni rad na teme u sklopu transportne I pratećih industrija ili djelatnosti, kao I na temu civilne zaštite.

Global GPS BH pruža priliku svakom od učesnika da bude jedan od predavača na prvoj međunarodnoj konferenciji ovog tipa. TIMIS KONFERENCIJA će svake godine privlačiti više učesnika i pažnje obirod da planiramo isticati aktuelne teme te probleme i rješenja u oblasti nauke, industrije, edukacije, energije, infrastrukture i ostalih problema. Konferencija će se organizovati u svrhu razvoja Bosne i Hercegovine kao i zemalja regiona, prema standardima EU.

Zanimljivo pomenuti B2B sesije, tzv. "Business-to-business" sesiju, kao priliku za spajanje potencijalnih kupaca, prodavača, dobavljača, posrednika, distributera.

Detaljnije informacije o navedenoj konferenciji možete pogledati na <http://www.timis-conference.com/index.php/bs/>

DRUGI POZIV: BESPOVRATNA SREDSTVA ZA PRIVATNE KOMPANIJE U POPLAVLJENIM PODRUČJIMA

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FOSTERING INTERVENTIONS FOR RAPID MARKET ADVANCEMENT (FIRMA)

FIRMA projekt financiran od Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) i Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida) poziva zainteresovana preduzeća da se prijave na drugi poziv za dodjelu bespovratnih sredstava (grant) namjenjenih očuvanju radnih mjesta u područjima pogođenim poplavama.

Drugim pozivom za dodjelu bespovratnih sredstava proširujemo naše djelovanje na dodatne opštine i sektore. Uz pet opština obuhvaćenih prvim pozivom, Doboj, Doboj Jug, Domaljevac-Šamac, Maglaj i Šamac ovim pozivom se dodaju još dvije opštine, Gračanica i Bijeljina kao i dodatni proizvodni sektor - prehrambena industrija.

Na ovaj poziv mogu se javiti sva preduzeća iz navedenih sedam opština čija je osnovna djelatnost proizvodnog, odnosno proizvodno-uslužnog karaktera (preduzeća iz proizvodnog lanca vrijednosti) uključujući i prehrambenu industriju.

FIRMA projekat će pružiti podršku privatnim preduzećima iz proizvodnog i proizvodno-uslužnog sektora, osim preduzeća koja su direktno ili indirektno uključena u proizvodnju opreme za nadzor, vojne opreme ili oružja novu ili korištenu, opreme za policijske agencije ili agencije za provođenje zakona, opreme i usluga vršenja pobačaja, opreme za kontrolu vremenskih prilika, luksuzne robe i opreme za igre na sreću. FIRMA će podržati preduzeća u oživljavanju proizvodnih procesa, očuvanju radnih mjesta te održavanje njihove pozicije na tržištu.

Pravo apliciranja za FIRMA-ina bespovratna sredstva imaju:

Preduzeća u privatnom vlasništvu sa područja opština Doboj, Doboj Jug, Domaljevac-Šamac, Maglaj, Šamac, Gračanica i Bijeljina.

- Preduzeća koja se bave proizvodnjom i proizvodno-uslužnim djelatnostima uključujući prehrambenu industriju.
- Preduzeća koja imaju pet ili više zaposlenih (zvanično prijavljenih zaključno sa datumom 30.4.2014).
- Preduzeća koja nemaju dugovanja ili drugih neispunjenih obaveza prema poreskim upravama, uključujući i socijalna davanja na ime radnika
- Preduzeća koja u periodu prije poplava nisu poslovala sa gubitkom.

Namjera je da se pomogne preduzećima koja imaju pet (5) ili više zaposlenih (zvanično prijavljenih zaključno sa datumom 30.4.2014) i koja su pretrpjela štetu od poplava.

Cilj je obezbjediti pomoć kroz bespovratna sredstva onim kompanijama za koje ta podrška znači sprečavanje neminovnog gubitka tržišta, proizvodnih kapaciteta i radnih mjesta.

U sklopu programa podrške preduzećima, FIRMA projekat će dodijeljivati bespovratna sredstva (grant) u rasponu od 15.000 do 40.000 KM, iako su mogući izuzeci, kako u smislu manjih, tako i u smislu većih iznosa. Prvi rok za dostavljanje koncept formulara je 19. oktobar 2014.

FIRMA projekat će održati informativne sastanke u sljedećim gradovima i to po sljedećem rasporedu:

- 9. oktobar u Gračanici za preduzeća iz opštine Gračanica; Početak sastanka u 11:00 sati u zgradi Općine Gračanica,
- 10. oktobar u Bijeljini za preduzeća iz opštine Bijeljina; Početak sastanka u 10:00 sati u zgradi Gradske uprave Bijeljina.

Poslovni ambijent u BiH u rangu Ugande i Bangladeša: Sve radimo naopako

Piše:(oslobodjenje.ba) Svako ko pokuša osnovati preduzeće u BiH dobro zna koliko je ambijent za poslovanje nepovoljan i koliko su procedure duge i komplikovane. Nešto kasnije, kada preduzeće počne raditi, saznaće ono što svi poslodavci u BiH znaju, opstati u BiH je prava umjetnost. Dok sanjamo bolji život i ulazak u Evropsku uniju, sva relevantna istraživanja nam pokazuju koliko je taj put dug i koliko smo zaglavljani na dnu.

Prema izvještaju u poslovanju Doing Business Svjetske banke, BiH je na 131. mjestu u svijetu, daleko ispod zemalja regije, u društvu Bangladeša i Ugande. BiH je predzadnja u regionu u pogledu iznosa stranih investicija po glavi stanovnika, a posljednja u regiji po indeksu tranzicije EBRD-a.

Sporazum za rast

Evropska unija je u prvoj polovini ove godine organizovala konferenciju domaćih i stranih ekonomskih stručnjaka, a rezultat je sporazum o rastu i zapošljavanju koji ukazuje na to koje reforme su neophodne kako bi BiH mogla očekivati ekonomski rast i rast broja zaposlenih. Između ostalog, ekonomisti su predložili reforme koje će poboljšati poslovnu klimu. U tom kontekstu predloženo je: skraćivanje broja i trajanja zahtjeva za pokretanje preduzeća, ubrzanje postupaka za dobijanje građevinskih dozvola i snabdijevanja električnom energijom, te usmjeravanje poreskih procedura radi jednostavnijeg poštivanja sistema.

Udruženje poslodavaca Federacije BiH prošle sedmice je predstavilo publikaciju Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta, koja se može smatrati konkretizacijom prijedloga iz Sporazuma za rast i zapošljavanje. Naime, poslodavci nude konkretne mjere, sa ciljevima koje treba ostvariti i benefitima koje će društvo imati od toga. Između ostalog, istaknuto je da je potrebna harmonizacija propisa radi stvaranja jedinstvenog ekonomskog prostora, te je s toga dogovoreno da entitetska udruženja poslodavaca i udruženje iz Distrikta Brčko zajedno traže harmonizaciju propisa.

Ministar energije rudarstva i industrije Federacije BiH Erdal Trhulj, obraćajući se poslodavcima prilikom predstavljanja publikacije, kazao je kako su za poboljšanje poslovnog ambijenta važne tri stvari: smanjenje sive ekonomije, što je preduvjet za bolji ambijent, borba protiv korupcije (ako to riješimo, riješili smo 70 posto problema, smatra Trhulj), te depolitizacija privrede.

Prva mjera za poboljšanje poslovnog ambijenta navedena u publikaciji UPFBiH je smanjenje sive ekonomije, koja u BiH ima učešće između 30 i 50 posto GDP-a. Potrebno je, za početak, izraditi program suzbijanja sive ekonomije, zatim program za naplatu neplaćenih poreza i doprinosa, unaprijediti zakonsku regulativu i pojačati kontrolne funkcije. Ukoliko se siva ekonomija smanji barem za 10 indeksnih poena, punjenje budžetskih i vanbudžetskih fondova povećat će se za 200-350 miliona KM godišnje.

Druga mjera je izmjena sistemskih zakona, a riječ je o devet zakona koje treba izmijeniti. Dio tih zakona je usvojen samo da se ispune uslovi MMF-a i Svjetske banke za kredite, iako su puni nedostataka i prepreka su stvaranju povoljnije poslovne klime. Također, odredbe pojedinih zakona unose pravnu nesigurnost i indirektno podstiču korupciju. U većini slučajeva, ti zakoni uopće ne zadovoljavaju potrebe tržišta i ni na koji način ne doprinose izgradnji adekvatnog poslovnog ambijenta.

Administracija

Poslodavci traže intenziviranje aktivnosti na regulatornoj reformi (bivša tzv. Giljotina propisa), jer postoji niz propisa koji bitno usložnjavaju i usporavaju otpočinjanje novog biznisa, a riječ je o ogromnom broju procedura i dozvola koje potrebno pribaviti. Oni predlažu slijedeće: identifikovanje propisa koji usložnjavaju i poskupljuju procedure, usposava elektronskih baza podataka te njihovo uvezivanje sa organima i institucijama, funkcionisanje elektronskog potpisa u punom obimu, te izmjena zakonske regulative.

Mnogo je stvari koje se moraju mijenjati. Predsjednik Vanjskotrgovinske komore BiH Nemanja Vasić kazao je da, ukoliko neka vlast odluči da zasuče rukave i počne raditi na poboljšanju poslovnog ambijenta, treba početi od rasterećenja privrede kako bi se podstakle domaće i strane investicije.

"Sa opterećenjem od 73 posto na isplaćenu plaću niko ne može biti konkurentan, nema te privrede koja to može podnijeti. Naravno, država gleda prihodovnu i rashodovnu stranu. Pošto ima ogromne rashode na administraciju, mora imati i ogromne prihode da to finansira. Osnovna polazna tačka je reforma javne uprave, smanjenje broja radnika u administraciji i smanjenje njihovih plata. Nekada smo imali tri radnika u proizvodnji na jednog radnika u administraciji, a danas imamo jednak broj penzionera i radnika, a od tog broja radnika polovina radi u administraciji", kazao je Vasić.

Država, dodao je on, mora smanjiti broj radnika u administraciji i njihove plate, ali svi se boje otpuštanja radnika, jer nisu stvorili uslove za zapošljavanje u privredi.

Prema njegovim riječima, potrebno je urediti plaćanja države. Naime, preduzeće obavi neki posao za državu i onda čeka da mu država plati, u međuvremenu dok čeka da država plati, duguje drugom preduzeću, svome dobavljaču, i tako se stvara dužnički lanac. Potrebno je zakonom odrediti rok za plaćanje od 60 dana. Ovako preduzeća avansno plaćaju državi porez do 10. u mjesecu, a država njima odugovlači plaćanje koliko hoće.

Vasić je još dodao kako treba smanjiti porez na dobit, jer investitori idu tamo gdje će više zaraditi i gdje je taj porez niži. Međutim, kod nas je urađeno obrnuto, umjesto da ga smanjimo, mi smo ga povećali. "Sve radimo kontra", zaključio je Vasić.

Udruženje poslodavaca u FBiH predstavilo publikaciju

Set mjera za izlazak iz ekonomske krize

Safudin Čengić, predsjednik UP FBiH

Piše:(avaz.ba) „Kako do povoljnijeg poslovnog ambijenta – Šta poslodavci očekuju od vlasti „ naziv je publikacije koju je u Sarajevu predstavilo Udruženje poslodavaca u FBiH.

Ovaj programski dokument predstavlja analizu mogućih pravaca za izlazak iz ekonomsko - socijalne krize. - Ovo što smo uradili je jedan set mjera i trebamo svi dati svoj doprinos kako bi se one realizirale. Jedan od najvećih problema u BiH, po mom mišljenju, a koji će opteretiti kompletno društvo, jesu kolektivni ugovori. Oni su takvi da su nepodnošljivi i dovest će do toga da država bankrotira. Sada je preko pola milijarde presuda u korist radnika. To neko mora vratiti iz kredita ili poreza građana, odnosno, poslodavaca – kazao je Safudin Čengić, predsjednik Upravnog odbora Udruženja poslodavaca FBiH.

Čengić dodaje kako se kolektivni ugovori zbog svega moraju staviti van snage. - Mora se razgovarati sa sindikatima, tražiti rješenja. Treba omogućiti investitorima da ulažu, prave tvornice, otvaraju nova radna mjesta. Previše je mladih na ulicama – rekao je Čengić. Direktor Energoinvesta Enes Čengić je ukazao na problem ove firme koja ne može naplatiti svoja potraživanja u kriznim područjima u svijetu. Naglasio je kako bi formiranje agencije koja bi se bavila ovim pitanjima bilo prijeko potrebno. - Mi u ovom momentu nemamo mogućnost da naplatimo naša potraživanja koja imamo po svijetu gdje su krizne situacije, poput Libije ili Iraka. Tako, u Iraku imamo preko 12 miliona dolara blokiranih.

Ne možemo da ih naplatimo jer je tamo rat. I to je segment za izvozno orijentirane kompanije poput naše gdje bi dobro došla agencija koja prati takva potraživanja – rekao je Čengić.

Hoteli Ilidža Sarajevo nova članica Udruženja poslodavaca FBiH

Udruženju poslodavaca FBiH je u septembru mjesecu 2014. godine je pristupila kompanija Hoteli Ilidža Sarajevo.

Ulaskom u UPFBiH ova kompanija dobila je legitimnu snagu da svoj poslovni ambijent olakšava pogodnostima za koja će se sada zalagati kroz UPFBiH, a koja su bitna karika u daljem razvoju poslodavaca iz Sarajevskog kantona.

Hoteli Ilidža je kompanija ustanovljena još davne 1892. godine, jedinstvena na ovim prostorima koja predstavlja jednu od vodećih grupacija u banjском turizmu i hotelijerstvu i u jugoistočnoj Europi.

Na području Ilidže (jedna od konstitutivnih općina grada Sarajeva), gdje je i smještena naša kompanija na prostoru od 40 hektara, u ambijentu velikog banjског parka od davnina se njeguje životni prostor visokih ekoloških kvaliteta i netaknuta priroda kao i multikulturalno i hronološki slojevito naslijeđe.

Ilidža kao specifično definirani prostor za život ljudi je oduvijek bila mondensko pribježište, ekološko utočište, turističko sastajalište, sportsko i rekreacijsko okupljalište

Ilidža je sredina u kojoj je već odavno još od rimskog perioda preko otomanskog (koji je ovom prostoru dao pravo ime i valorizirao njegov potencijal; od korijena riječi "iladž" – što znači "lijek") do austro-ugarskog perioda razvijena tradicija zdravstvenog turizma, tradicija liječenja prirodnom, termalnom vodom, a sami lječilišni kapaciteti banjско-rehabilitacijskog centra Banja Terme Ilidža stavljeni u rang najopremljenijih lječilišta u širem regionu.

Podržavamo...stipendiramo, investiramo, stimuliramo inspiriramo... dajemo više... BH Telecom

BH Telecom d.d. je vodeći telekom operator u Bosni i Hercegovini koji stalnim razvojem novih usluga i kvalitetom istih odgovara na zahtjeve tržišta, te udovoljava potrebama korisnika i preko njihovog očekivanja. Takođe, BH Telecom je kompanija koja posebnu pažnju posvećuje programu društvene odgovornosti.

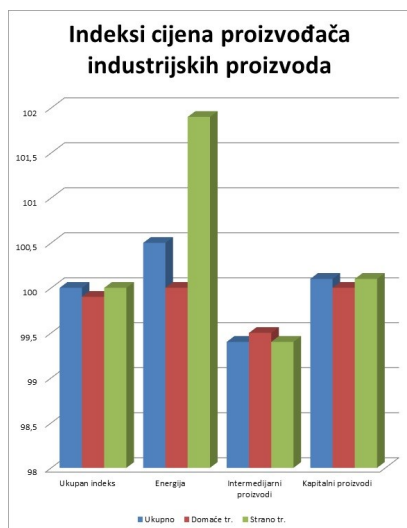
BH Telecom korporativnu odgovornost, odnosno korporativnu filantropiju shvata kao važan sastavni dio poslovne filozofije i misije kompanije. Od prvog dana svog postojanja i poslovanja u Bosni i Hercegovini, BH Telecom daje svoj doprinos: sportu, nauci, obrazovanju, kulturi i umjetnosti, socijalnoj sigurnosti te očuvanju prirode i zdrave životne sredine.

Pored toga što želimo da budemo pouzdan partner privredi i stanovništvu, a budući da smo dugoročno posvećeni tržištu Bosne i Hercegovine, vidimo svoju ulogu u aktivnom i konstantnom doprinosu razvoju bh. društva.

Trudimo se da budemo čvrsto povezani sa zajednicom u kojoj djelujemo, doprinoseći njenom daljem razvoju i stabilnosti.

Podaci su preuzeti sa stranice; [Federalnog zavoda za statistiku](#)

INDEKS CIJENA PROIZVOĐAČA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA

Indeksi cijena proizvođača industrijskih proizvoda u Federaciji BiH od 2011. godine su izračunati u skladu sa Klasifikacijom djelatnosti BiH 2010 (Službeni glasnik BiH br. 47/10) i Nomenklaturom industrijskih proizvoda Bosne i Hercegovine 2010 (Službeni glasnik BiH br. 12/11 i 41/11).

U saopćenjima i publikacijama u 2012. godini, koje se odnose na indekse cijena proizvođača industrijskih proizvoda, publikovani su samo indeksi za domaće tržište, a od januara 2013. godine se redovno mjesečno objavljuju: ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda, indeks za domaće tržište i indeks za inostrano/ inozemno tržište.

Posmatrano po oblastima, najveći rast indeksa cijena je registrovan/registriran kod Proizvodnje i snabdijevanja/opskrbe električnom energijom, gasom/plinom, parom i klimatizaciji za 9,5%. Najveći pad indeksa cijena je registrovan/registriran u oblasti Proizvodnje tekstila za 9,2%

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u novembru/studenom 2013. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine niži je za 2,4%, a u odnosu na decembar/ prosinac 2012. godine niži je za 1,8%.

ANKETA O RADNOJ SNAZI

U 2013. godini stopa zaposlenosti je 30,3% (39,7% za muškarce i 21,3% za žene), što je više za 0,3 procentnih poena u odnosu na 2012. godinu kada je iznosila 30,0% (40,4% za muškarce i 20,3% za žene). Stopa zaposlenosti je najviša u starosnoj skupini 25 do 49 godina i iznosi 50,8%. Posmatrano prema djelatnostima najveći broj osoba zaposlen je u uslužnim djelatnostima, 54,5% od ukupnog broja zaposlenih.

Stopa anketne nezaposlenosti zabilježila je pad za 1,8 procentnih poena u odnosu na 2012. godinu. Stopa nezaposlenosti za muškarce opala je za 0,6 procentnih poena, a za žene za 3,8 procentnih poena. Kao i do sada stopa nezaposlenosti najviša je među mladim osobama starosti 15 do 24 godine i iznosi 58,9% (58,8% za muškarce i 59,1% za žene).

Stopa aktivnosti u 2013. godini je 41,8% (54,4% za muškarce i 29,8% za žene) što je niže za 0,6 procentnih poena u odnosu na prošlu godinu kada je bila 42,4% (55,9% za muškarce i 29,9% za žene). Stopa aktivnosti je najviša u starosnoj skupini 25 do 49 godina i iznosi 68,4%.

INVESTICIJE, PRESJEK 2011-2012

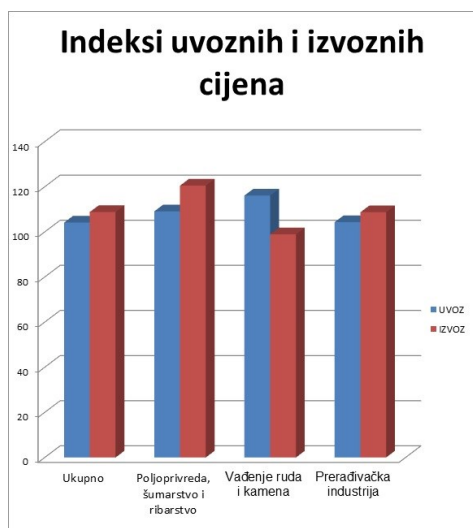
Federalni zavod za statistiku u ovom saopćenju objavljuje konačne podatke o investicijama za 2012. godinu.

Podaci su prikupljeni putem sljedećih istraživanja: - Godišnji izvještaj o investicijama u stalna sredstva (obrazac INV-01) za sve pravne osobe; - za oblast poljoprivrede individualnog sektora (poljoprivredna gazdinstva) podaci su prikupljeni putem općina, a bazirani/temeljeni su na procjenama općinskih komisija.

Nisu obuhvaćena investiciona ulaganja samostalnih poduzetnika i domaćinstava.

Podaci o investicijama prikazuju ukupne isplate za investicije po osnovnim oblicima finansiranja/financiranja, ostvarene investicije (nova i polovna/rabljena stalna sredstva) po tehničkoj strukturi i ostvarene investicije u nova stalna sredstva (nova i polovna/rabljena uvozna stalna sredstva) po tehničkoj strukturi.

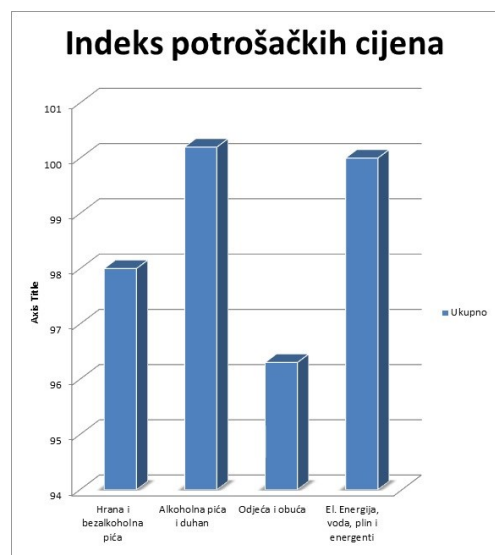
Svi podaci su iskazani po područjima Klasifikacije djelatnosti BiH 2010, koja je usklađena sa evropskom klasifikacijom NACE Rev. 2, a pravne osobe su grupisane prema sjedištu i pretežnoj djelatnosti investitora (organizacioni princip).

INDEKS UVOZNIH I IZVOZNIH CIJENA

Federacija BiH je u novembru / studenom 2013. ostvarila izvoz u ukupnoj vrijednosti 454.154 hilj./tis. KM, što je za 8.438 hilj./tis. KM ili 1,8% manje u odnosu na oktobar / listopad 2013., odnosno za 4.741 hilj./tis. KM ili 1,0% manje u odnosu na novembar / studeni prethodne godine.

U istom mjesecu ostvaren je uvoz u vrijednosti 812.002 hilj./tis. KM, što je za 71.561 hilj./tis. KM ili 8,1% manje u odnosu na oktobar / listopad 2013., odnosno za 4.196 hilj./tis. KM ili 0,5% manje u odnosu na novembar / studeni prethodne godine.

U periodu januar – novembar 2013. izvoz je prosjeno svakog mjeseca rastao za 0,8% a uvoz je prosjeno rastao za 1,7%. Ueše Federacije BiH u ukupnom izvozu Bosne i Hercegovine za novembar / studeni 2013. je 64,5%, a u ukupnom uvozu 62,1%. U istom mjesecu procenat pokrivenosti uvoza izvozom u Federaciji BiH je 55,9% i veći je za 3,5% u odnosu na oktobar / listopad 2013. kada je pokrivenost iznosila 52,4%. Trgovinski deficit Federacije BiH za novembar / studeni 2013. iznosi 357.847 hilj./tis. KM. U novembru / studenom 2013. najviše se izvozilo u: Njemačku 94.514 hilj./tis. KM ili 20,8% ukupnog izvoza; Hrvatsku 54.195 hilj./tis. KM ili 11,9% i Italiju 49.235 hilj./tis. KM ili 10,8% ukupnog izvoza.

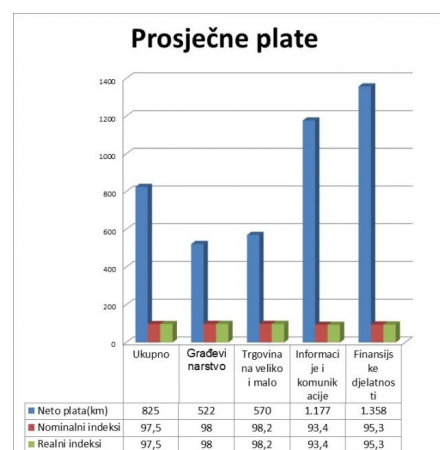

INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA

U novembru/studenom 2013. godine ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda viši je za 1,0% u odnosu na prethodni mjesec. Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama ukupan indeks cijena energije viši je za 4,9%, a trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,2%. Pad indeksa cijena je registrovan/registriran u grupaciji intermedijarnih proizvoda osim energije za 0,7%, kapitalnih proizvoda za 0,5% i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,4%. Posmatrano prema područjima KD-a, indeks cijena je viši za 9,5% u području Proizvodnje i snabdijevanja/opskrbe električnom energijom, gasom/plinom, parom i klimatizaciji, a u području Vađenja ruda i kamena i području Snabdijevanja vodom; uklanjanja otpadnih voda, upravljanja otpadom te djelatnosti sanacije okoliša za 0,3%. U području Prerađivačke industrije indeks cijena je niži za 0,6%. Posmatrano po oblastima, najveći rast indeksa cijena je registrovan/registriran kod Proizvodnje i snabdijevanja/opskrbe električnom energijom, gasom/plinom, parom i klimatizaciji za 9,5%.

ZAPOSLENOST PO SEKTORIMA

U mjesecu oktobru/listopadu 2013. godine ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH iznosio je 435.813, što predstavlja smanjenje broja zaposlenih za 0,1% u odnosu na septembar/rujan 2013. godine. U odnosu na godišnji prosjek broja zaposlenih u 2012. godini došlo je do smanjenja broja zaposlenih za 0,3%.

Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenom za oktobar/listopad 2013. godine, u Federaciji BiH, iznosi 845 KM, i nominalno je viša za 1,6%, a realno niža za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na isti mjesec prethodne godine prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenom za oktobar/listopad 2013. godine nominalno je viša za 0,9%, a realno za 2,8%.

PROSJEČNE NETO PLATE

U d r u ž e n j e
p o s l o d a v a c a

Mula Mustafe Bašeskije 12/3, 71 000 Sarajevo

Tel; +387 33 264 830

Fax; +387 33 264 831

E-mail; info@upfbih.ba

Web; www.upfbih.ba

<https://twitter.com/Poslodavci>